

Praha se stala centrem bioekonomiky

Praha se na dva prosincové dny roku 2022 stala evropským centrem pro diskusi o bioekonomice. V rámci předsednictví ČR v EU se konaly dvě mezinárodní konference, které byly na tuto oblast zaměřeny. Obou konferencí pořádaných hybridní formou se zúčastnilo více než 200 účastníků z mnoha evropských zemí.

Seďmého prosince se pod záštitou ministra zemědělství ČR uskutečnila mezinárodní konference za účasti reprezentantů Evropské komise zaměřená na povodí Dunaje jako klíčové oblasti nové evropské mise Voda. Následující den proběhlo jednání zaměřené na podporu vzdělání pro bioekonomiku, které bylo zařaze-

chodní Evropy do evropské mise voda. Ta disponuje nemalými finančními prostředky pro revitalizaci vodních toků nebo zavedení nových řešení v oblasti akvakultury, obnovy říčních toků, využití vody v krajině. Zástupci Evropské komise diskutovali s vrcholnými představiteli ministerstev zemědělství Slovenska, Ma-

dite DG Mare (Generální ředitelství pro námořní záležitosti a rybolov) a zároveň manažer mise Kestutis Sadauskas, který vystoupil na slavnostním zahájení a účastnil se rovněž panelové diskuse.

Na konferenci zaznělo, že potřeby, ale také četné zkušenosti zemí střední a východní Evropy

mická témata a prosazuje je do národních programů a RIS3 strategie.

Koordinátorka BIOEAST tematické skupiny a BIOEAST HUB CZ Marie Kubáňková, k tomu dodává: „V prosinci 2021, kdy Evropská komise misi představovala, vyjádřila přání pořádat akci věnovanou Majáku na Dunaji v rámci Českého předsednictví. Jsem ráda, že se nám podařilo s podporou ministra zemědělství ČR tuto akci uspořádat za účasti významných hostů. Konference je pouze začátek, budeme pokračovat v našem zapojení. Dunajský maják je navržen tak, aby poskytoval řešení pro sladkou vodu, která lze replikovat i jinde v EU. Náš region se tak může stát doslova říční vlajkovou lodí Evropy.“

Vznik sítě bioekonomických univerzit

Mezinárodní konference pořádaná pod záštitou ministra pro evropské záležitosti Mikuláše Beka ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR proběhla 8. prosince 2022. Ukázala potřebu rozvoje vzdělávání v oblasti bioekonomiky, jehož absence je hlavním důvodem, proč ČR a země střední a východní Evropy zůstávají za ostatními regiony Evropy. Ty potenciál bioekonomiky plně pochopily, podporují ve svých strategiích a zapojují se do celé řady zajímavých projektů a výzev.

Konference poukázala na přetrvávající zanedbávání významu bioekonomiky, bioekonomického vzdělávání a jeho nevyužití potenciálu pro makroregion BIOEAST. Probíhá celá řada projektů a iniciativ, bohužel bez naší účasti. To může jen dále prohloubit socioekonomické rozdíly. Proto Iniciativa BIOEAST a BIOEAST HUB jako koordinátor makroregionální tematické skupiny vzdělávání v bioekonomice podpořili vznik nové sítě bioekonomických univerzit BIOEAST Uni Net. Memorandum o spolupráci bylo podepsáno v rámci konference. Koordinátorem sítě se stala Mendelova univerzita v Brně, za

kteřou dokument podepsal rektor prof. Dr. Ing. Jan Mareš. Prorektor univerzity doc. Ing. Svatoopluk Kapounek, Ph.D., představil ambice MENDELU spočívající v podpoře spolupráce při rozvoji vzdělávání v oblasti bioekonomiky, možnosti dalšího rozvoje společných studijních programů a výzkumných projek-

organizací zapojit se do zajímavých programů disponujících vysokými rozpočty.

Bioekonomika v ČR stále není aktuálním tématem, ač je masivně podporovaná Evropskou komisí a rozvíjena ve „starých“ členských zemích. Chceme doufat, že se tento trend více než dosud bude stávat běžným i v zemích střed-

Konferenci zahájili (zleva) Jan Nedělník, Radek Holomčik, Kestutis Sadauskas, Barna Kovacs
Foto Technologické centrum

Konferenci podpořil Kestutis Sadauskas, náměstek generálního ředitele DG MARE
Foto Technologické centrum

no mezi oficiální akce českého předsednictví EU. Obě akce pořádala politická iniciativa BIOEAST a BIOEAST HUB CZ.

Maják na Dunaji pro sladkou vodu

Cílem konference pořádané pod záštitou ministra zemědělství Zdeňka Nekuly ve spolupráci s Technologickým centrem bylo zvýšit informovanost a propojit všechny příslušné tvůrce politik a posílit zapojení České republiky a zemí střední a vý-

čarska, Rumunska a České republiky o možnostech využití prostředků mise pro podporu soběstačnosti v zajištění potravin ze sladkovodních zdrojů, eliminaci plastů a mikroplastů z vodních toků. Jednání se týkalo i řešení extrémních výkyvů počasí, jako jsou sucho či záplavy, které trápí jak Českou republiku, tak sousední státy. Konferenci zahájil náměstek ministra zemědělství ČR Radek Holomčik. Zájem a podporu Evropské komise vyjádřil náměstek generálního ře-

stále nejsou dobře komunikovány v Evropě. Právě prosazení témat, která tyto země trápí, je cílem Iniciativy BIOEAST a její mezinárodní tematické pracovní skupiny, která se zabývá vodou. Skupinu vede doktorka Marie Kubáňková. Na národní úrovni tuto aktivitu podporuje národní bioekonomický BIOEAST HUB CZ založený s podporou Ministerstva zemědělství ČR, který mapuje možnosti nových projektových příležitostí pro národní organizace, vysvětluje bioekono-

mi. Vyjádřil také snahu o uplatnění výsledků nejen na úrovni hospodářské politiky, ale především v praxi. Zástupci Evropské komise jasně deklarovali svoji podporu této síti, rovněž tak již existující síti EBU univerzit západní, severní a jižní Evropy.

Jako koordinátor BIOEAST HUB CZ a člen vědecké rady Mendelovy univerzity jsem rád, že se škola stala koordinátorem této nové sítě a chce podporovat spolupráci na bioekonomických programech v naší zemi i zemích sousedních. BIOEAST HUB CZ ji bude i nadále podporovat a navazovat na vzdělávání pro podnikatele v oblasti bioekonomiky, kterému se věnujeme.

Lepší zapojení do evropské spolupráce

Cílem obou akcí bylo podpořit zapojení českých organizací do evropské spolupráce a využití prostředků programů Horizon EUROPE. Dále i řešení aktuálních problémů, které trápí nejen zemědělece, ale také průmyslovou praxi, provozovatele bioplynových stanic, kompostáren. Podstatné je umožnit výzkumným

ni a východní Evropy. Obecně je bioekonomika zaměřena na komplexnější, udržitelnější a efektivnější využívání přírodních zdrojů než dosud. Není třeba v ní hledat nic tajuplného, protože mnohé prvky i v České republice dlouhodobě rozvíjíme. Dlouhá tradice kompostování nebo vysoká úroveň výroby bioplynu jsou jen dva příklady dobré praxe a hodnotových řetězců, které můžeme exportovat do Evropy.

Velké poděkování patří generálnímu sekretáři BIOEAST iniciativy Barnovi Kovaczovi za jeho entuziasmus a snahu prosadit principy bioekonomiky v našich zemích. Dále také koordinátorům BIOEAST HUBu a mezinárodních tematických skupin iniciativy BIOEAST doktorkce Marii Kubáňkové a doktoru Georgovi Sakellarisovi za excelentní práci a kolegům pod vedením Ing. Nadi Koníčkové z Technologického centra, kde se první konferenční den konal. Prezentace z obou konferencí budou uveřejněny na www.bio-hub.cz.

Jan Nedělník
BIOEAST HUB CZ

Potřebujeme odolné a výnosné odrůdy

(opr, čtk) – Pro zvýšení produkce potravin, potřebné kvůli růstu světové populace, je zásadní zavádět nové odrůdy plodin s dobrým výnosem a lepší odolností vůči dopadům změny klimatu. Řekl to rostlinný genetik Jaroslav Doležel z Akademie věd ČR. Podle prognózy OSN by 15. listopadu měla světová populace dosáhnout osmi miliard lidí. Podle experta na rostlinnou produkci děkana Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů České zemědělské univerzity v Praze (ČZU) Josefa Soukupa je třeba vyšších výnosů i omezení plýtvání. Za přínosné a bezpečné také oba experti označili metody genetické úpravy plodin, které nyní legislativa EU prakticky neumožňuje.

„Celosvětově je potřeba zvýšit produkci potravin,“ řekl Doležel. „Asi 800 milionů lidí trpí hladem. To se bude zhoršovat, protože lidí bude dále přibývat, a k tomu nastává klimatická změna. Zvyšuje se průměrná teplota, s tím do budoucna nedostatek vody a to snižuje výnosy,“ konstatoval vědec z Ústavu experimentální botaniky AV.

Podle Doležela je zásadní zavést odrůdy plodin přizpůsobené

změně klimatu a odolné vůči novým chorobám a škůdcům. „Problém s klimatem v naší oblasti je spíše nestabilní počasí než trvalé sucho. Když budou přiválky vody a pak období sucha, které postihne pšenici nebo jinou plodinu v citlivém období vývoje, tak se výnosy opravdu hodně sníží,“ zdůraznil vědec. Za důležité považuje mít plodiny, které to překonají. Je přesvědčen, že to zajistí nové metody šlechtění založené na změně dědičné informace.

Například v Argentině pěstují pšenici a sóju odolnější vůči suchu s genem ze slunečnice. Mají asi o 20 procent vyšší výnosy oproti klasickým odrůdám. Jako další metodu vědec uvedl editování genomu, kdy vědci do plodin nevnášou cizí informaci natrvalo. „Vneseme tam jen komplex, který udělá opravu DNA a pak se ho můžeme zbavit,“ popsal s tím, že ani to současná legislativa EU prakticky neumožňuje. Podle Doležela se v EU řeší možná změna, ve světě se však geneticky upravené plodiny pěstují asi ve 30 zemích, celkově na osmíně celosvětově obdělávané půdy. Doležel také upozornil, že možnosti klasické-

ho šlechtění jsou v podstatě vyčerpané.

I podle Soukupa jsou z hlediska vědeckých posouzení schválené geneticky upravené odrůdy stejně bezpečné jako konvenční a ve světě se stávají standardem. „Nejnovejší odrůdy mohou mít i příznivější složení obsahových látek, lepší skladovatelnost a podobně,“ podotkl vědec. Podle něj s rostoucí potřebou potravin, krmiv i energetických plodin a úbytkem zemědělské půdy „není jiné cesty“ než snaha o zvýšení výroby z plošně jednotky a omezení plýtvání a ztrát na produkci plodin.

Soukup dále uvedl, že dostupnost potravin se i v rozvojových zemích zlepšuje, celé regiony ale nemožou dlouhodobě spoléhat na dovoz potravin. „Musí se více snažit dosáhnout alespoň částečné soběstačnosti, přestože přírodní podmínky nemají mnohdy ideální,“ konstatoval Soukup. Jako další palčivé problémy zmínil, že chudší země nemají prostředky k zmírnění dopadů klimatické změny a světu hrozí postupné vyčerpávání nálezů fosforečných a draselných hnojiv i půdní zásoby živin, pokud se jejich odběr nevykompenzuje hnojením.

inzerce

Plzeňský Prazdroj, a. s., poptává ze sklizně 2023 tyto odrůdy sladovnického ječmene:

BOJOS
LAUDIS 550
FRANCIN
MANTA
LG STAMGAST
LG SLOVAN
OVERTURE
SPITFIRE
LG TOSCA

Pro bližší informace prosím kontaktujte:

závod Plzeň
Vladimír Rada
tel.: +420 724 618 351
e-mail: vladimir.rada@asahibeer.cz

závod Nošovice
Igor Vykoukal
tel.: +420 724 618 853
e-mail: igor.vykoukal@asahibeer.cz

Plzeňský Prazdroj